

Bron: Centennial Conference Dutch Kennel Club, 2 juli 2002, Amsterdam

Testen van honden op agressief bijtgedrag en op angstgedrag ten behoeve van fokselectie

drs. Doreen J. U. Planta

Dutch Kennel Club

P.O. Box 75901; 1070 AX Amsterdam; +31 20 3053796; doreen.planta@kennelclub.nl

1. Inleiding

Agressief gedrag en met name agressief bijtgedrag bij honden is nog steeds een probleem in Nederland. Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij overweegt daarom beperkingen in te voeren voor vijf specifieke rassen, nl. de American Staffordshire Terrier, de Fila Brasileiro, de Dogo Argentino, de Mastino Napoletano en de Rottweiler, ook al is het voor geen enkel ras wetenschappelijk aangetoond dat het meer agressief bijtgedrag toont dan andere rassen. Om agressieve bijtneigingen bij de individuele hond te testen werd de Agressietest (gepresenteerd in Lyon, 1999) ontwikkeld. Afhankelijk van het testresultaat zou een hond die niet door de test komt gemuilkorfd, kort aangelijnd en onvruchtbaar gemaakt moeten worden. Een hond zakt voor de test indien hij in meer dan zes testonderdelen agressief bijtgedrag vertoont. De Agressietest wordt binnen afgenomen, en duurt ongeveer 45 minuten per hond.

Inmiddels is er ook een gedragstest ontwikkeld voor standaardiseringsdoeleinden ten behoeve van de verschillende rasverenigingen. Het doel van deze MAG-test is om op een gestandaardiseerde wijze de populatie van een ras te testen, waarbij voornamelijk getest wordt op agressief bijtgedrag en op angstgedrag. Vooral angstgedrag speelt een belangrijke rol bij het welzijn van een hond. Deze twee hoofdkenmerken zijn daarom van belang bij het fokken van honden.

Omdat de MAG-test buiten wordt afgenomen en uit 16 testonderdelen bestaat en per hond ongeveer 15 minuten in beslag neemt, is het mogelijk meerdere honden op één dag te testen. Daardoor kan een grote populatie in relatief korte tijd getest worden. Met de MAG-test kan een inventarisatie per ras worden gemaakt, en het resultaat van deze inventarisatie zou een selectienorm voor gedrag kunnen zijn.

2. Uitvoering van de MAG-test

De MAG-test bestaat uit 16 testonderdelen. De deeltests worden in een vaste volgorde afgelegd, en alle onderdelen worden buiten afgenomen.

Acht testonderdelen worden uitgevoerd in aanwezigheid van de eigenaar, bij de overige acht testonderdelen is de eigenaar niet aanwezig.

De verdeling van de verschillende testonderdelen is als volgt:

- De hond wordt drie keer op een vriendelijke manier benaderd, twee keer in afwezigheid van de eigenaar en één keer in diens aanwezigheid. Tijdens de afname van deze testonderdelen wordt de hond geaaid en aangeraakt met een kunsthand. Deze kunsthand wordt om veiligheidsredenen gebruikt, het is dus niet mogelijk dat de helper door de hond gebeten wordt.
- De hond wordt op een onvriendelijke manier benaderd terwijl de eigenaar afwezig is.
- In drie testonderdelen wordt de hond geconfronteerd met een pop van ongeveer 80 cm. Eén van deze deeltests wordt door de eigenaar uitgevoerd. De pop wordt om veiligheidsredenen gebruikt.
- In één testonderdeel wordt de hond, bij afwezigheid van de eigenaar, geconfronteerd met een onbekende hond van een ander ras en van hetzelfde geslacht.
- In drie testonderdelen wordt de hond geconfronteerd met een visuele prikkel. Twee van deze visuele prikkels worden gepresenteerd in aanwezigheid van de eigenaar, de derde in afwezigheid van de eigenaar.
- In drie testonderdelen wordt de hond geconfronteerd met een geluidsprikkel. Twee geluidsprikkels worden gepresenteerd in aanwezigheid van de eigenaar en één bij afwezigheid van de eigenaar.
- In twee testonderdelen wordt de hond ingesloten door drie personen, eenmaal in normale pas en eenmaal in versnelde pas.

3. Validiteit

Voordat een gedragstest gebruikt kan worden voor welk doel dan ook, dient de validiteit van de test te worden aangetoond.

Validiteit: Een gedragstest dient een goede indicatie te geven van welke individuen het gedrag wèl vertonen en welke niet. Validiteit heeft twee componenten: sensitiviteit en specificiteit. *Sensitiviteit* is gedefinieerd als het vermogen van de test om die honden die wèl agressief bijtgedrag tonen correct aan te wijzen. *Specificiteit* is gedefinieerd als het vermogen van de test om die honden die géén agressief bijtgedrag tonen correct te identificeren. Het aantal honden dat ten onrechte zakt voor de test (vals positief) en het aantal honden dat ten onrechte slaagt voor de test (vals negatief) zijn medebepalend voor de validiteit.

Dit kunnen we als volgt in tabelvorm weergeven:

Bijgeschiedenis/ Testresultaten	Geslaagd voor de test	Gezakt voor de test	
Geen bijtverleden	Ware negatieven (<i>a</i>)	Vals positieven (<i>b</i>)	Totaal zonder bijtverleden
Wel bijtverleden	Vals negatieven (<i>c</i>)	Ware positieven (<i>d</i>)	Totaal met bijtverleden
	Totaal aantal geslaagde honden	Totaal aantal gezakte honden	

Het percentage vals positieve gevallen (*het percentage honden dat ten onrechte zakt voor de test*) kan berekend worden door het aantal vals positieven te delen door het totaal aantal honden zonder bijtverleden ($b / a + b$).

Het percentage vals negatieve gevallen (*het percentage honden dat ten onrechte slaagt voor de test*) kan berekend worden door het aantal vals negatieven te delen door het totaal aantal honden met bijtverleden ($c / c + d$).

De sensitiviteit kan berekend worden door het aantal ware positieven (honden die terecht zakken voor de test) te delen door het totaal aantal honden met bijtverleden ($d / c + d$).

De specificiteit kan berekend worden door het aantal ware negatieven (honden die terecht slagen voor de test) te delen door het totaal aantal honden zonder bijtverleden ($a / a + b$).

4. Betrouwbaarheid

Een betrouwbare gedragstest is een test die, bij herhaalde afname bij hetzelfde individu, consistente resultaten geeft. De consistentie van resultaten wordt door twee hoofdfactoren beïnvloedt: de *variatie die inherent is aan de meetmethode*, en de *observator variabiliteit*.

De betrouwbaarheid geeft de mate van nauwkeurigheid van een test aan. Om de betrouwbaarheid van een test te bepalen, moet een aantal honden na enige tijd opnieuw getest worden. Om van een betrouwbare test te kunnen spreken dienen de resultaten van test en hertest een grote mate van overeenkomst te hebben.

De consistentie van de resultaten wordt ook bepaald door observator variabiliteit. Daarom is het belangrijk dat er vaste definities van gedragselementen en gedragseigenschappen worden gehanteerd, die tijdens de opleiding voor gedragskeurmeester aangeleerd worden.

Voor een grotere nauwkeurigheid van de beoordeling door gedragskeurmeesters is van belang dat tijdens de opleiding aandacht wordt gegeven aan het volgende:

Objectieve observatie: objectieve en nauwkeurige observatie moet deel uitmaken van de opleiding. Dit wordt gedaan door heel veel oefening, waardoor men leert om de verschillende gedragselementen te herkennen en te onderscheiden, en door aandacht te besteden aan de morfologische verschillen tussen de rassen. Elementen van lichaamstaal zijn rasafhankelijk. Zo is er bijvoorbeeld een verschil in leesbaarheid van de houdingselementen bij honden met staande oren en bij honden met hangende oren. Ook honden onderling moeten leren om zulke verschillen in lichaamstaal of andere morfologische elementen te lezen/ observeren. Bij honden die aan de staart en/of de oren gecoupeerd zijn, los van het feit dat zulke honden gehandicapt zijn

in hun communicatie met andere honden is het voor de gedragskeurmeesters moeilijker om de oor- of staardracht te "lezen".

Verder wordt bijtgedrag van honden al snel geïnterpreteerd als agressie, maar bijten gebeurt ook tijdens spel en is daarom niet hetzelfde als agressie, ook al wordt in beide situaties een geopende bek getoond. Om die reden is het van belang dat er duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende betekenissen van bijtgedrag en tussen spelbijten en agressief bijten. In onze maatschappij is immers agressief bijtgedrag jegens mensen belangrijk.

Uit eerder onderzoek is gebleken dat dreiggedrag geen betrouwbare voorspelling geeft van agressief bijtgedrag. Om de bijtdrempel van een hond te testen kan dus alleen maar het agressief bijtgedrag meegenomen worden.

Daarom observeren de Nederlandse gedragskeurmeesters eerst de verschillende en afzonderlijke gedrags- en houdingsonderdelen, voordat ze deze onderdelen interpreteren naar gedragskenmerken. Om dezelfde reden worden hun observaties periodiek gecontroleerd, en wordt steeds gebruik gemaakt van twee keurmeesters, die de hond onafhankelijk van elkaar observeren tijdens de gedragstest

5. Resultaten

De validatie van de MAG-test is gebaseerd op de gedragselementen "agressief bijten" en "agressief aanvallen".

Er werden meer dan 300 honden getest. De meerderheid daarvan had nooit mensen gebeten, van de overige honden was ten minste één bijtincident gemeld. De groep bestond uit honden van minstens dertig rassen, en bevatte ook kruisingen.

Bijtincidenten werden gemeld door de eigenaars via een vragenlijst en door de gedragsbegeleiders aan de hand van hun observaties.

Om tot een normering te komen voor een slaag/zakgrens voor deze test moet er een keuze gemaakt worden welke leidt tot het toestaan van agressief bijtgedrag in geen, één of meer testonderdelen en in welke testonderdelen. Als agressief bijten in 't geheel niet getolereerd wordt, is er een overeenkomst van 82% tussen bijtverleden en feitelijk bijtgedrag gedurende de test. Dat wil zeggen dat 82% van de honden correct geïdentificeerd wordt als bijter of als niet-bijter. Wanneer bijten in één testonderdeel wordt toegestaan, treedt er een verbetering van deze classificatie op.

Honden met een bijtverleden laten agressief bijtgedrag zien in een significant groter aantal testonderdelen dan honden zonder bijtverleden.

De resultaten van de validatie laten zien dat de MAG-test een valide instrument is om agressief bijtgedrag te testen, en daarom een bruikbaar middel is om agressief bijtgedrag van honden jegens mensen te meten.

Literatuur

- Mausner, J.S., Kramer, S.; Principles underlying screening programs, pp. 217-226. In: Epidemiology. An introductory Text, 1985.
- Netto, W.J., Planta, D.J.U.; Behavioural testing for aggression in the domestic Dog: Applied Animal Behaviour Science 52 (1997) 243- 263.